

S. Sayısı : 8

Türkiye - Almanya arasında imza edilen Kredi Anlaşmasının tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/17)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/731

6 . III . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye ile Almanya arasında 31 ilkkânun 1942 tarihinde akit ve imza edilen Kredi Anlaşmasının tasdiki hakkında Hariciye vekilliğine hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 25 . II . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Müstaecliyet kaydıyla müzakeresini rica ve 3970 sayılı kanunun verdiği salâhiyete istinaden bu Anlaşmanın İcra Vekilleri Heyetince Mer'iyete konulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/17

Karar No. 3

26 . III . 1943

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Almanya arasında 31 ilkkânun 1942 tarihinde akit ve imza edilen Kredi Anlaşmasının tasdiki hakkında Hariciye vekilliğine hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 25 . II . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılarak Başvekâletin 6 . III . 1943 tarih ve 6/731 sayılı tezkeresiyle yüksek makamınıza sunulan kanun lâyihası Encümenimize havale buyurulmakla Hariciye vekâleti mümessilinin huzuriyle tetkik ve mütalâa olundu.

Memleketimiz menfaatlerine uygun görülen kanun lâyihası Encümenimizce de tasvip edilmiş ve havalesi mucibince İktisat encümenine tevdi

buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Hariciye En. Reisi	M. M.	Kâtip
Konya	Tokad	Ağrı
M. Göker	N. Poroy	
Çoruh	Elâzığ	Erzurum
A. Us	F. Aykaç	P. Demirhan
Gümüşane	Gümüşane	İstanbul
E. Tör	C. Selek	A. Ş. Esmer
İzmir	Kocaeli	Manisa
H. Menteşe	İ. S. Yiğit	H. Bayur
Samsun	Seyhan	
F. Engin	N. Eldeniz	

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisat encümeni

Esas No. 1/17

Karar No. 3

6. IV. 1943

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Almanya arasında 31 ilkkânun 1942 tarihinde akit ve imza edilen Kredi Anlaşmasının tasdikı hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 25. II. 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası Başvekâletin 6. III. 1943 tarih ve 6/731 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulmuş ve Hariciye encümeni mazbatasıyla birlikte Encümenimize tevdi buyurulmuş olmakla, Hariciye vekâleti mümessilinin de buzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

Bu Anlaşmaya göre Almanya Hükümeti, bize yüz milyon mark değerinde modern silâh ve harp vasıtaları verecek ve bedelini on senede ve altışar aylık 20 müsavi taksitte faizleriyle birlikte alacaktır.

Bu taksitler memleketimizden mal ihracı suretiyle ödenecek ve bu mallar Alman Hükümetiyle yapılan 9 ilkteşrin 1941 tarihli Anlaşmaya bağlı (1) numaralı listede yazılı mallar arasından ve icabında bu liste haricinde iki Hükümetçe mutabık kalmaacak diğer nevi mallardan seçilecektir.

Anlaşma, gerek alacağımız malzemenin, gerekse vereceğimiz malların ne suretle teslim ve tesellüm olunacağını tesbit etmektedir. Umumi

heyeti itibariyle bugünkü şart ve icaplara uygun olarak tanzim edilmiş ve Encümenimizce yapılan müzakere sonunda kabul ve tasdikının memleket menfaatlerine uygun olduğu neticesine varılmıştır.

Bu itibarla, Hükümetçe görülen lüzumia mebni, Umumi Heyette müstacelen müzakere buyurulmak üzere lâyiha Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

İktisat En. Rs.	Bu. M. M.	Kâtip
Trabzon	Ankara	Ankara
R. Karadeniz	H. O. Bekata	H. O. Bekata
Ankara	Eskişehir	Giresun
M. Kayaoğlu	İmzada bulunamadı	N. Osten
İçel	İçel	Gaziantep
Dr. M. Berker	Ş. Turgay	Ş. Özdemir
İstanbul	İzmir	Kırşehir
C. E. Arseven	B. Arıman	F. Çobanoğlu
Kırşehir		Konya
Ş. Torgut		K. Okay
Kütahya		Manisa
İmzada bulunamadı		H. Sarhan
Niğde		Ordu
Dr. R. F. Talay		Ş. Akayaz
Trabzon	Urfa	Zonguldak
T. Göksel	H. S. Coşar	Ş. Tansan

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile Almanya arasında 31 ilkkânun 1942 tarihinde imza edilen Kredi Anlaşmasının tasdikı hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Türkiye ile Almanya arasında 31 ilkkânun 1942 tarihinde Berlin'de akit ve imza edilen Kredi Anlaşması kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur. 25. II - 1943

Bş. V. **Ad. V.** **M. M. V.**
Ş. Saracoğlu H. Menemencioğlu A. R. Artunkal

Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
R. Peker	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	Sırrı Day
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
F. Engin		Dr. B. Uz

TÜRKİYE İLE ALMANYA ARASINDA KREDİ ANLAŞMASI

Madde — I

Almanya Hükümeti, bir Alman Firmaları Konsorsiyonunun, işbu Anlaşmaya bağlı listede sayılan ve toptan tutarı takriben 200 milyon Reichsmarka varan harp malzemesinin, bu listede gösterilen fiyatlar ve müddetlere göre, Türkiye Hükümetine teslimini temin için gereken bütün tedbirleri alacaktır.

Yeni ve Alman mamulâtından olması gereken işbu harp malzemesi Alman ordusunda kullanılan aynı modern malzemeden olacaktır.

Madde — II

Harp malzemesinin teknik kabulü, Alman ordusunun teslim memurları tarafından ve tamamen, bu ordunun kendi ihtiyaçlarına ait malzemenin kabulü için takip edilen aynı usul dairesinde yapılacaktır. Bu maksatla mezkûr memurlar tarafından iki nüsha olarak bir kabul mazbatası tanzim edilecektir. Bu nüshalardan biri malzemeyi veren firmaya, diğeri Berlin'deki Türkiye Büyük Elçiliğine verilecektir. Bu mazbatada kabulü yapılan malzemenin gereken teknik şartlarla beraber 1 nei maddenin 2 nei fıkrasında gösterilen şartlara da uygun olduğu kayıtlı bulunacaktır.

Harp malzemesinin kemiyetçe teslimü İstanbul'da olacaktır. Bu teslim gecikmeden yapılacaktır ve her halde malzemenin İstanbul'a varmasından itibaren 30 günlük bir müddet içinde bitirilmiş bulunacaktır. Bu kemiyetçe teslimün ne şekiller altında yapılacağı Türkiye Millî Müdafaa vekâleti ile 1 nei maddede anılan Alman Firmaları Konsorsiyomu arasında, bu anlaşmanın imzasından sonra mümkün olan en kısa bir zaman içinde yapılacak mukavele ile tâyin edilecektir.

Teknik kabul ve kemiyetçe teslimün yapılması ile teslimat hakkındaki Alman taahhütleri yerine getirilmiş sayılacaktır.

Madde — III

II nei madde mucibince Türkiye'de teslim edilecek olan malzemenin ambalâj, nakil ve - harp rizikosu da dahil - sigortasını Alman Firmaları Konsorsiyomu üzerine alacak ve sigorta anılan Konsorsiyomun lehine yapılacaktır.

Tutarı 7 250 000 Mark kadar tahmin edilen ambalâj, nakil ve - harp sigortası dahil - sigorta masrafları Türkiye Hükümeti tarafından mezkûr Konsorsiyoma, kredinin ödenmesi için yapılacak tediyeler dışında olarak, Türkiye ile Almanya arasındaki tediyelerin tanzimine dair 9 ilkteşrin 1941 tarihli Anlaşma hükümlerine uygun olarak kliring yoluyla tesviye edilecektir. Bunun için Türkiye Hükümeti, işbu Anlaşmaya bağlı listede gösterilen her teslimat ayının birinci günü, her aylık malzeme teslimatına ait olmak üzere yukarıda anılan masrafların takribî tutarının üçte birini karşılayacak miktarda bir akkreditifi Konsorsiyom lehine, bunun göstereceği bir banka nezdinde Almanya'da açtıracaktır. Bu akkreditif sevk evrakının bankaya ibrazı üzerine ödenecek ve bahis mevzuu masraflar tutarının geri kalan kısmının ödenmesi de, malzemenin Türkiye'ye gelmiş olması şartıyla, nakliye şirketinin faturaları ile birlikte usulden olan müsbit evrakın ibrazından itibaren en geç 30 günlük müddet içinde yapılacaktır.

Türkiye Hükümetinin akkreditif açılması hakkındaki taahhüt bahse mevzu paranın kliring A hesabına yatırılmasıyla yerine getirilmiş sayılacaktır.

Yukarıda anılan akkreditiflerin tutarının Türkiye Hükümetince hesaplanabilmesini mümkün kılmak üzere, her aylık teslimata ait ambalâj, nakil ve sigorta masraflarını takribî olarak gösteren bir liste bu anlaşmanın imzasından sonra en kısa bir zaman içinde adı geçen Hükümete verilecektir.

Madde — IV.

Almanya Hükümeti, teknik kabulü bu Anlaşmanın II nei maddesi hükümlerine göre yapılmış olan malzemenin yola çıkarılmasında ve Alman hatları üzerindeki nakliyatında hiç bir gecikme olmaması için ne gerekiyorsa yapacaktır.

Aynı zamanda Almanya Hükümeti, mezkûr malzemenin transit memleketlerinde de naklinin herhangi bir gecikmeye uğramasını önlemek için elinden geleni yapacaktır.

Türkiye Hükümeti de, kendi tarafından, bahis mevzuu malzeme nakliyatının Türk hatları üzerinde gecikmeye uğramaması için ne gerekiyorsa yapacaktır.

Madde — V.

Almanya Hükümeti, yukarıda anılan Alman firmaları konsorsiyonunun, I nei maddede bahsedilen harp malzemesi tutarının ödenmesi için, Türkiye Hükümetine 15 Mayıs 1943 den itibaren faiz getirecek olan 100 milyon Reichsmarklık bir kredi açmasını temin edecektir.

Türkiye Hükümeti bu krediyi altışar aylık yirmi müsavi taksit halinde ve resümal ve faiz birlikte olarak kredi yekûnunun % 6, 125, ine tekabül eden tediyeyle 10 sene içinde ödeyecektir.

Faiz ve amortisman tediye taksitlerinin her senenin 15 Mayıs ve 15 ikinciteşrinde vâdesi gelecektir. İlk vâde 15 ikinciteşrin 1943 olarak tesbit edilmiştir.

Madde — VI

Bu kredinin ödenmesi için Türkiye Hükümeti, Reichsmark üzerinden tanzim edilmiş, Türkçe nümunesi bu Anlaşmaya bağlı, Hazine bonoları verecektir. Bunlar, her bir serisi, V nei maddenin 2 nei fıkrası hükümleri mucibince, bir evvelki ay içinde yapılan teslimata ait bedel tutarını karşılamak üzere yirmişer bonoluk seriler halinde çıkarılacaktır. Bir aylık teslimatın bedeli 10 milyon Reichsmarkı aşığı takdirde, her biri 10 milyon Reichsmarkı ve sonuncusu geriye kalanı karşılamak üzere mütaaddit bono serisi çıkarılacaktır.

Bonolar, malzemenin yola çıkarılmasından sonra sevk evrakının tam bir takımının Berlin'deki Türkiye Büyük Elçiliğine teslimi tarihinden itibaren 30 günlük bir müddet içinde Konsorsiyom namına Ankara'daki Almanya Büyük Elçiliğine verilecektir.

Madde — VII

Bu Anlaşmanın VI nei maddesinde gösterilen Hazine bonolarının ödenmesi için Türkiye Hükümetince tediye edilecek paralar, Türkiye ile Almanya arasındaki mal mübadelelerinin ve tediye-lerin tanzimine dair 9. X. 1941 tarihli Anlaşmalarla alınmış olan taahhütlere hiç bir tesiri olmamak şartıyla, iki memleket arasındaki tediye-lerin tanzimine dair 9 ilkteşrin 1941 tarihli Anlaşma hükümlerine uygun olarak ve ibra hâkmünü haiz olmak üzere kliringin A hesabına yatırılacaktır.

Yukarıda anılan tediye-lerin tanzimine dair Anlaşma işbu Kredi Anlaşmasının yürürlüğü müddeti içinde sona erdiği takdirde, bu son Anlaşmaya göre henüz yapılmamış olan tediye-ler, yukarıda sözü geçen tediye-lerin tanzimine dair Anlaşma hükümleri mucibince yapılmakta devam edecektir.

Madde — VIII

VII nei madde mucibince kliring hesabına yatırılacak paralar, IX neu madde hükümlerine tev-
fikan, Türk mallarının satın alınmasında kullanılacaktır.

Türkiye Hükümeti, kredi müddetince her sene yukarıda anılan malların, o sene içinde vâdesi gelmiş olan bonoların tutarını aşmayacak surette, Almanya'ya çıkarılmasına müsaade edecektir.

Madde— IX

VIII nci madde hükmüncü her sene teslim edilecek olan Türk malları en geç bir evvelki senenin 1 ilkteşrin tarihine kadar Türkiye ile Almanya arasında ticari mübadelelerin tanzimine dair 9 ilkteşrin 1941 tarihli Anlaşmanın VII nci maddesi mucibince kurulmuş olan iki Hükümet Komisyonu tarafından tesbit olunacaktır.

Bu mallar, yukarıda adı geçen 9 ilkteşrin 1941 Anlaşmasına merbut 1 numaralı listede sayılı mallar arasından seçilecektir.

Bundan başka İki Hükümet Komisyonu adı geçen listeye, esasen orada gösterilmiş olanlardan başka diğer Türk mallarının ithali için de aralarında anlaşabileceklerdir.

Madde — X

İşbu Anlaşmanın IX ncu maddesine uygun olarak teslim edilecek Türk mallarının fiyatları, ilkteşrin 1941 Anlaşmasına bağlı 1 numaralı listede sayılı mallar için, 12 haziran 1942 tarihli Anlaşma ile tâyin edilen fiyatlar olacaktır. Aynı maddenin 3 ncu fıkrası mucibince Hükümet Komisyonları tarafından tesbit edilecek yeni mallar için aralarında Anlaşma suretiyle, yeni fiyat kararlaştırılacaktır; şurası mukarrerdir ki, bu yeni fiyatlar 9 ilkteşrin 1941 Anlaşmasına bağlı numaralı listedeki Türk mallarının heyeti umumiyesi için fiyat tezyit emsali olarak kabul edilmiş % 170 nispetindeki umumî vasatide bir değişiklik husule getirmeyecektir.

Heride, 9 ilkteşrin 1941 Anlaşmasına bağlı 1 numaralı listede yazılı maddelerin fiyatlarını 12 haziran 1942 tarihli Ek Anlaşma ile tesbit edilmiş olan fiyatlara nazaran bir artma veya bir azalma hâsıl olursa, İki Hükümet Komisyonu, bu Anlaşma mucibince Türkiye'ye düşen ödemelerinin, vâdesi gelmiş bonolar tutarını ödemeğe devam etmek yolunda Türkiye Hükümetinin Alman taahhüde hâlel gelmemek şartıyla, ona göre yeniden tanzimi hususunda anlaşacaklardır.

Madde — XI

Bu Anlaşmanın tatbikından dolayı İki Hükümet arasında çıkacak ihtilâf ve zorluklar IX 1 maddede anılan Hükümet Komisyonlarına tevdi olunabilecektir.

Şayet, mücbir sebepler hali dolayısıyla, Konsorsiyom, arzusu hilâfında ve kendi hatası yüzünden olmaksızın muayyen müddetler içinde teslimatının hepsini veya bir kısmını yapmak imkânında bulunacak olursa, bundan dolayı kendisine hiç bir zarar gelmeyecektir. Bu halde Alman Hükümeti bu teslimatın mümkün olduğu kadar en az bir gecikme ile icrası için ne gerekiyorsa yapacaktır. İki Hükümet Komisyonu faiz başlangıcı ve vâde tarihleri hakkındaki V nci madde hükümlerini bu gecikme dolayısıyla değişmiş olan teslimat tarihlerine uydurmak üzere alınması gereken tedbirler üzerinde anlaşacaklardır.

Malzemenin İstanbul'a kadar gönderilebilmesi için 4 haftalık bir müddet kâfi sayılmaktadır. Malzemenin bu müddete nazaran İstanbul'a 4 haftadan ve mücbir sebepler halinde ise 8 haftadan ziyade bir gecikme ile gelmesi takdirinde husule gelen gecikme nisbetinde Türkiye Hükümeti V, nci maddede yazılı esas üzerinden hesap edilecek bir faiz iadesi lâzım gelecektir. Herhangi bir sebep dolayısıyla malzemenin Türkiye Hükümeti tarafından kemiyetçe teslimatından evvel tahrip veya bir kısmı tahrip edilecek veya kullanılmıyacak bir hale getirilecek olursa, gene aynı hüküm câri olacaktır. Bu halde dahi Almanya Hükümeti bu malzemenin Konsorsiyom tarafından mümkün olan en kısa müddet içinde yerine konmasını sağlamak için gereken tedbirler alacaktır.

İki Hükümet komisyonu bu maddenin 3 ncu fıkrasında bahis mevzuu olan faiz iadelerinin tanzimi ve şekilleri hususunda anlaşacaklardır. Komisyonlar, gerek gecikme ile gelmiş olan ve gerek tahrip edilmiş veya kullanılmıyacak bir hale getirilmiş bulunan malzemeye ait olarak icabı Türkiye Hükümetince vâdelerinde ödenmiş olan bonolar tutarının kendisine geri verilmesini gene bu malzemeye ait olarak verilmiş olan bonoların, yerine göre, geri verilmesini veya değiştirilmesini sağlamak için gereken tedbirler hususunda anlaşacaklardır.

Evvelki fıkraya göre geri verilmesi gereken paralarla daha evvel işbu Anlaşmanın VIII nci maddesine tevfikan Almanya'ya Türk malları çıkarılmış olduğu takdirde ertesi senenin, o nispette eksiltilecek olan kontenjanlarının tesbitinde, Hükümet komisyonları bu ciheti göz önünde bulacaklardır.

Madde — XII.

Bu Anlaşma imzası gününden yürürlüğe girecektir.

Berlin'de 1942 senesi ilkkânun ayının 31 nci günü türkçe ve Almanca, her bir dil için ikişer tane nüsha olarak, tanzim edilmiştir.

Faik Hozar *Carl Clodius*

Hazine bonosu modeli

(VI nci maddeye müracaat)

Ön tarafı

Sayı

Türkiye Cumhuriyeti Maliye vekâleti

Sayı

Ankara :

Reichsmark

Hazinei Maliye işbu bono mukabilinde aşağıda gösterilen firmalardan mürekkep Alman konsorsiyumunun emrine tarihinde tediye edecektir.

Daimler - Benz A. G., Berlin - Marienfelde
Focke Wulf, Flugzeugbau G. m. b. H., Bremen
Fried. Krupp A. G., Essen
Matra - Werke G. m. b. H., Frankfurt/Main
Rheinisch - Westfälische Sprengstoff A. G., Nürnberg
Rheinmetall - Borsig A. G., Berlin
Bebr. Wichmann, Berlin
Carl Zeiss, Jena

Hazine muhasibi

Hazine U. M.

Maliye vekili

Arka tarafı

İşbu bono muhteviyatı, vâdesi geldiğinde 31 ilkkânun 1942 tarihli Türk - Alman Kredi Anlaşması hükümlerine göre tediye edilecektir.